

Przedpłatę i ogłoszenia przyjmują we Lwowie:

Biuro Administracji „Dziennika Polskiego” przy ulicy Sykstuskiej 1. 2 w domu p. Bornsteina; we Wiedniu, Hamburgu, Frankfurcie nad Menem, Berlinie, Lipsku, Bazylei, Szwajcarii i Wrocławiu pp. Isaaszewski i Vogler, we Wiedniu A. Oppel, R. Mosse, Rotter i Spi, w Warszawie Reichman i Frenkler, Biuro anonasów w Paryżu pułkownik Raczkowski Faubourg Poissonier 32.— Ogłoszenia przyjmuje Agencja p. Ad. Ciborowskiego Rue Clement 4 Paris.

Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 6 cent od miejsca objętości jednego wiersza drobnym drukiem (petit.) Listy z pieniędzmi mają być przesyłane franko do Administracji „Dziennika Polskiego”. Listy reklamacyjne nieopieczętowane nie podlegają opłacie.

Reklamy w rubryce „Nadęsłano” 20 ct. od wiersza.

WYCHODZI CODZIENNIE.

Przedpłata wynosi we Lwowie rocznie 18 złr. — półrocznie 9 złr. — kwartalnie 4 złr. 50 cent. — miesięcznie 1 złr. 50 cent. Z przesyłką pocztową w państwie Austrjackiem, rocznie 24 złr. — półrocznie 12 złr. — kwartalnie 6 złr. — miesięcznie 3 złr. Cewka pocztowa za granicę, do całych Niemiec kosztuje 50 marek, kwartalnie 12 marek, 5 arg., do Francji i Anglii, Włoch i Szwajcarii rocznie 60 franków — kwartalnie 20 franków.

Numer kosztuje 10 cent.

Rekopisów redakcja nie zwraca.

DZIENNIK POLSKI

W sprawie ruskiej.

(Głos z Wielkopolski).

Dziennik Poznański pisze:

Od grona obywateli tak Prus królewskich, jak Wielkopolski, wręcono nam pismo zbiorowe sprawy polsko-ruskiej dotyczące, które w tej sprawie jako wyraz opinii zamieszczamy poniżej, ile że wyosławiane do braci naszej obu narodów w Galicji. Pismo to brzmi:

Sprawa polsko-ruska.

Losy narodu ruskiego wiązały się z wstąpieniem pierwszego Jagiellona na tron polski z losami narodu polskiego, a w szczególności losy Rusi Czerwonej już od ostatniego Piasta. Związek ten uniezależniał i uświęcony został przez prawidła repetytoriatu dobrowoli i pakiami wielkopolskiej, bo jednej w tym rodzaju Unji, przez którą Polska, Litwa i Ruś, jako trzy odrębne narody i społeczeństwa, o odrębnych prawach i obyczajach, o rozmaitych wyznaniach i odrębnej ludności, przy samej sobie, złoży się w jedno państwo polityczne, o jednej zwierzchniej najwyższej, bo królewskiej władzy. Obok unii państwopolitycznej, stanęła na polu religijnem, staraniem naczelnych papieży rzymskich, Unja grecko-katolicka.

Stan ten rzeczy trwał aż do upadku państwa tego, zwierzchniej korony polskiej, pospolicie na zewnątrz Królestwem Polskiem nazywanego, lubo najwyższy trzech narodów władca, król polski, nigdy nie przestał używać tytułu w. ks. litewskiego i Pana na Rusi. Alterowanym był stan ten polityczny o tyle tylko, wśród trwania jego, o ile Rosja od Wschodu, niestety dość wcześnie już granice jego podstępem i podbojem podrywała.

Lubo szczepek polsko-lechicki w składzie Rzeczy państwowej z biegiem czasu doszedł do hegemonii wyraźnej, a to głównie z powodu już to wysuniętego posterunku na zachód cywilizacji górującej, już to zpolonizowania, a następnie ekskultury i szlachy litewsko-ruskiej — rdzeń narodu ruskiego, został tem, czem był, to jest ruskim, i trafnie zupełnie wypowiedział ziomek nasz, iż:

„Twierdzić, że odrębny narodu ruskiego wcale nie ma, jest więcej jak występkiem politycznym, bo jest prostrą głupotą.”

Względ ten, że naród ruski tak w Galicji jak i na Bukowinie i pod zaborem moskiewskim składają z nader nielicznych niestety wyjątkiem niższe tylko warstwy ludności, nie może u nas, gdzie włościanin, rzemieślnik, a nawet prosty wyrobnik od dawna już ma świadomość polskość swą, żadnego zgoda na odseparowanie Rusinów od narodowości ich odrębnej dostarczyć argumentu. Argument podobny ślepy zaiste licował z postępek podjęć zdrowych demokratycznych wieku naszego, który szlachę i panów już dawno przestał uważać za jedynych reprezentantów jakiegobądź narodowości! Świadomość tę więc odrębności swej, raczej budzić i wskrzeszać w Rusinach, a nie tłumić, zalecają inteligencji polskiej rozum, sprawiedliwość i własny interes. Interes bowiem polski stoi postępek, prawdą i moralnością.

Ponieważ naród ruski zredukował się w treści swej do ludu, identyfikuje się historia jego w unji włościanów a historią ogólną klas niższych całej Polski. Było kłopotem tym, a zatem i Rusinom, to lepiej, to gorzej, wedle zdrowia ustroju państwowo-administracyjnego państwa. Póki był w państwie jaki ład, porządek i poszanowanie prawa, późniejsza praca i powaga zawsze dobroliwych królów były klasom tym obroną i ochroną. Z zamagającym się w wieku XVII. upadkiem ogólnej oświaty,

z podkopaniem nieustającym powagi królewskiej a rosnącą przewagą możnowładztwa, wyrodził się z czasem niestety stan chronicznej anarchii w państwie, który nie mógł się nie dać we znaki klasom niższym, a mianowicie i klasie włościańskiej w całej Polsce, Rusi bynajmniej nie wyjącej, na której możnowładztwo owo szczególnie się rozwinęło. Spostrożęła się wreszcie Polska i zabrała się znowu do reformy, w której nie pomiąją i Rusinów, o czem świadczy konstytucja Trzeciego Maja, lecz chciwi sąsiedzi nie dopuścili już tejże — Polska runęła.

W ogóle powiedzić można z wszelką słusznością, że stan włościański w wiekach XIV. XV. i XVI. lepiej był postawionym w Polsce, niż gdziekolwiekby indziej w Europie (osiawione zakępie we Francji, bunty chłopskie z czasów reformacji w Niemczech), w XVII. i XVIII. zaś wieku, jeżeli nie gorzej, to z pewnością nie lepiej. Rzesze hajdamackie Gonty i Zelezińska, jakkolwiek wywołaniem ich nie był obym wpływ ościennej Rosji, miały zawsze bądź co bądź główną przyczynę w ucisku i utrapieniu chłopów ruskiego — najprostszą sprawiedliwość każde to przynać.

Jakikolwiek zresztą byłos Rusi w przeszłości, podnoszenie jakiegobądź rekryminacji z tytułu tego jest rzeczą zupełnie zbyteczną, ba nawet szkodliwą, bo jątrzącą wzajemnie bez najmniejszej dla obu stron korzyści. — Jedną w każdym razie do dotąd dla Rusi z czasów polskich wyciągnąć można stronę — naród ruski, jako taki, wyszedł z niej w narodowości swej nienaruszonym. Polacy, jak to historia ich uczy, nie wynaradawiali nikogo. Wynaradawiał się tylko, kto chciał — do przynusowego wynaradawiania nie czoła Polska ani ponęty żadnej, ani też nie posiadała ku temu środków, tj. brakło jej ku temu systemu centralizacyjnego, licznej biurokracji i wojska.

Z upadkiem Polski i przetrwaniem faktycznego związku dawnego, zmieniły się losy Polaków i Rusinów. Naszła dla obu nietyko równy ucisk polityczny, ale oraz usiłowania wynaradawiania tj. moskiewicami odnośnie niemczenia ich. System ten wynaradawiania ustał od lat nie wielu Austrii — w Rosji i Niemczech przeciwieństwo wzrost z dniem każdym. Porównó w ruskim wykresło no język polski z rzędu uznanych, oficjalnych języków i w sądzie i w rządzie i po szkołach. Ucisk ten na Rusi pod rządem rosyjskim doszedł aż do zakazy druków ruskich! Oba rządy, tak rosyjski jak niemiecki, zakroili widocznie na „wygubienie” tak laskiej, jak ruskiej narodowości.

I jakże wobec tego poczynają sobie Rusini i Polacy w Galicji. Na brak swobody obecnie nie mogąc się uskarżać? Kłóć i przesładują się nawzajem! Czy dzieje się to bez przyczyny? Nie, owszem są ku temu przyczyny, lecz przyczyny te komiecznie usunąć wymaga interes ich zobopólny, pod groźą zaprzaczenia jednej i drugiej narodowości, pod groźą zatracenia przyszłości obu narodów, liczących razem przeszło 30 milionów dusz.

Przyczyna główna niesnasek międzynarodowych Rusi i Polski galicyjskiej, ma więcej charakter socjalny należy jej szukać nie w antagonizmie narodowościowym. Antagonizm takiemu właściwie nigdy nie było, mógłby się chyba z czasem dopiero właśnie skutkiem dalszego trwania rozterek obecnych wyrodzić. Dawniej polegał ów kwas socjalny na naturalnym antagonizmie chłopów pańszczyznianego do pana swego. Obecnie szukać go należy przeważnie w biedzie i poniżeniu przewodny jedynych wpływowych Rusi galicyjskiej, to jest kleru unickiego. Zadaniem przeto wpływem swym przeważnym żywiołu polskiego jest podnieść po-

ziom socjalno-towarżski kleru, unickiego, co już tylko od taktu i zdrowego rozsądku Polaków zależy, a obok tego podnieść stan materialny kleru tego. W rozwiązaniu tej kwestji raz moralnej, a drugi raz czysto materialnej, leży arkanum pogodzenia się obu narodów i przywrócenia Comodę z niemi szczytów serdecznych stosunków. Co do ustęptw jakich słusznych narodowych, poczynić je nam z ochoczością wszelką.

Nie przesadzamy trudności, zachodzącej w rozwiązaniu kwestji drugiej, materialnej. Jeżeli wsakże w kwestji takiej, w której jak poniżej wykażemy, chodzi o śmierć lub życie obu bez wyjątku narodów, polskie wpływy w Austrii nie miałyby do rozstrzygnięcia jej dość silnymi się okazać wobec rzędu, to o żywotności żywiołu polskiego w Austrii już chyba wątpićby zupełnie wypadało. Nie podobna nam w to wierzyć, bo nie podobna nam pozbyć się nadziei, iż mamy przyszłość przed sobą.

Na Rusi galicyjskiej cięży niestety podłość kliki jej moskalofilskiej, jej apostolstwo katowskie na własnych braciach na Podlasiu dokonane. Protestujemy wsakże, by objawy te obmierzłe kłask można na karb całego narodu ruskiego. Jak się poniżej rzeko, jest to naród chłopowy, bez klas tradycję jakąś za sobą mających. Wyrosła z ludu tego inteligencja, to przeważnie li poniekać proletarjat inteligencyni, niczem dodatkiem z nikąd nierównoważony w pierwszym przez niego samodzielnie stawianych krokach. Ze tu aberacje, a nawet upadki moralne są możliwe, któreby z rozawą i miłością rzecz tę sądząc, zaprzeczyć temu był w stanie?

Początek i inicjatywa do zdrowych pomiędzy obydwu narodami stosunków, należy głównie do światlejszego i silniejszego, a tym jest niezawodnie naród polski.

Niech bracia nasi w Galicji wystąpią z podobnym jak powyżej programem, a nie wątpimy, że wywrze skutek swój! Dla okazania szczeroci programu takiego, nastrożają im nadchodzące wybory do sejmiku krajowego doskonałą sposobność, a zdemaskowanie całej nikczemności kliki z. moskiewicami dają ku temu nieocenioną wartość podniety. Nie podobna przecieć, aby z narodu caego ruskiego nie można wyosiąć w Galicji kilkunastu ludzi uczciwie i szlachetnie myślących, z odpowiednim, choćby jakim takim wykształceniem, słowem patriotów ruskich. Wziąć ich chociażby z pod ziemi. Tych wciągnąć do spólnej akcji wyborczej i wyfortyować na postów z nimi razem zgodnie i po bratersku pracować nad urzeczywistnieniem programu powyższego.

Zaklinamy braci naszych w Galicji, aby według powyższych wskazaówek rozpoczęli akcją silną a w zwartym szeregu. Powołujemy ją do tego z tą serdecznością, z tą siłnością, na jakie się tylko zdobyć może natchniona miłość wspólnej nam z Rusinami ojczyzny i dbalosci lekliwa o przyszle jej losy.

Tak jest, wspólna mamy z Rusią ojczyzna — tak samo, jak wspólna niedole obecna i wspólna na przyszłość nadzieja!

Ciemnotą zaiste duchową musielibymy być rażeni, gdybyśmy przy regulowaniu stosunku naszego do Rusi halickiej nie mieli mieć na oku całej Rusi od morza Czarnego aż ku Dźwinie sięgającej. Wskrzesać. Ruś tę, dźwigać ją moralnie i materialnie, zachować ją dla lepszej przyszłości, której tak jest godną, bo tak jest, nie bez winy naszej, nieszczęśliwą — otóż zadanie nasze, zakreślone nam tak przez obowiązek, jak interes własny. Jeżeli rozmaite szczyty słowiańskie nie dojdą do zrozumienia solidarności interesów swoich, nie ma dla nich przyszłości; utoną albo w pangerma-

nizmie bez śladu, jak utonął bracia ich rodzeni pomiędzy Łabą a Odrą — albo też wyzioną ducha słowiańskiego pod knutem panmoskiewskim, a duszę swą szlachetną zaprzaczą w formalizmie prawosławia policyjno-państwowego. Co więcej, w zgodzie naszej i ścisłej interesów solidarności, leży nawet jedyny środek zbawienia szczytu wielkorusyjskiego, nam bynajmniej nie wstrętnego, który, jeżeli dla idei i cywilizacji słowiańskiej może być ocalonym, to tylko w sojuszu z innemi czysto słowiańskimi narodami, w sojuszu opartym na zasadzie federacyjnej wzajemnego uszanowania się.

Oby braci naszych w Galicji Bóg wszechmocny natchnął. Wielka na nich spoczywa odpowiedzialność, której ogrom równa się tylko zasłudze, na którą wobec Polski całej wraz z Rusią zaskarbić sobie może!

Korespondencje.

Kraków 22. stycznia.

(Program obchołu odsieczy wiedeńskiej.)

(JD.) Całe posiedzenie daisiejsze Rady, poświęcone było wyłącznie wysłuchaniu sprawozdania komisji, wydelegowanej do przedłożenia programu pamiętnik odsieczy Wiednia przez króla Jana. Sprawozdawca prof. Dr. Bobrzyński w nader świetnej, prawdziwie akademickiej przemowie streszcza cele obchołu i podaje, iż fakt odsieczy z dnia 12. września roku 1683, jest tylko jednym dalszym ogniwem tegoż faktu, którego początkiem bitwa pod Chocimem. Sobieski nie na to wyłącznie podążył pod Wiednie, by miasto to oswobodzić, lecz aby Polska cała zasłużyła wobec trybunału historii na nazwę przedmurza chrześcijaństwa.

Ogniskiem obchołu uroczystości ma być Kraków, który zdobył nie może się na pomnik dla króla Jana, powinien późniejszym pokoleniom wiadozęcą pamiętką uczcić pamięć wielkiego króla.

Program obchołu jest następujący:

I. Ma być urządzoną wystawa zabytków z epoki króla Jana. Wystawa ta ma być otwartą w dniu 11. września solennie. Na koszt urzędzenia jej Rada miasta zasągujuje kwotę 2000 zł.

II. Wieczorem nastąpi przedstawienie sztuki treści patriotycznej, uznanej przez komisję konkursową za najlepszą. Dyrekcja teatru przeznaczyła za napisanie najlepszej sztuki 500 zł.

III. W dniu 12. września nabożeństwo, które się rozpocznie w kościele na Piasku (zjazd Sobieski wyruszył), następnie procesja przez rynek do kościoła katedralnego na Wawelu.

IV. Dalej zostanie odsłonięta uroczystie tablica pamiątkowa wykonana przez Welońskiego broń; przedstawia będzie w piaskorzeźbie Sobieskiego na koniu z sztandarem; u stóp zwyciężonego Turka i isnygnia wojenne, z boku herold w szyszaku rozwijający dyplom z napisem „Salus tibi Vienna.”

Piaskorzeźba z obramowaniem zostanie umieszczoną na kościele Panny Marji od ulicy Florjańskiej i hotela drezdeńskiego tak, aby była przez tłumy widziana; koszt wygotowania wynosi 9.000 zł.

V. Kraków ma być iluminowanym światłem elektrycznym na Sukienicach i kościele Panny Marji ustawionem, kosztem 3000 zł.

VI. Kosztem 1000 zł. nakładem miasta ma być wydana dwu arkuszowa broszura z popiersiem Sobieskiego, opisująca przystępnie odsiecz Wiednia. Broszura rozdana będzie pomiędzy publiczność w 25.000 egzemplarzach.

Przećw wysokości żądanego kredytu, ogółem 15.000 przemawiali radcy Redyk i dr. Kopf.

Popierali sprawozdawcę radcy Rzewuski, Gocimski, hr. Tarnowski, prof. Zoll, Zarembo, poczem wniosek przyjęto prawie jednogłośnie, gdy prof. p. Bobrzyński w ślicznej i jędrnej przemowie wykazał znaczenie obchołu i skreślił stanowisko Sobieskiego w historii polskiej.

Nowy karabin.

Każda większa wojna przynosiła z sobą dotąd zawsze jedną przynajmniej zdobycz na polu techniki wojskowej. Wynalazki wojskowe, na które przed wojną zaledwie zwracano uwagę, okazywały się potem jako niezbędny postęp, przed którym ugąć się musiało każde państwo militarne. I tak wojna roku 1859 dała nowy rodzaj dział, rok 1866 broń odtłocową, a od czasu wojny moskiewskoturkiej są na porządku dziennym wojskowych badań technicznych całego świata tak zwane magazynierki czyli repetyjerki. Każdy artylerzysta lub też cokolwiek tylko z nauką o broni obeznany infanterzysta przekonany jest niezawodnie od czasu Pławni, na podstawie robionych doświadczeń z magazynierkami, że w najbliższej wojnie ta armia odosić będzie najliczniejsze i najtrwalsze powodzenia taktyczne, która lepsza mieć będzie magazynierkę. Karabin ten jest bronią piechoty przyszłości, gdyż wszyscy fachowcy postawili za zasadę po bardzo licznych doświadczeniach, że większa szybkość strzałów, pociąga też za sobą większą ich skuteczność — aczkolwiek przedtem zarzucano niesłusznie repetyerkom małą celność i niestosunkowo znaczne trwonienie amunicji.

Jako broń wielkich mas wojska okazał się magazynierki po raz pierwszy w amerykańskiej wojnie domowej (1861—1865), ale chociaż Amerykanie usunęli natychmiast braki w konstrukcji karabina swego, w Europie nie znalazł on przeciwe zwolenników i naśladowców, aż dopiero po wojnie niemiecko-francuskiej pierwsza Szwajcarya postanowiła u siebie wprowadzić repetyerkę swego własnego fabrykanta broni, Vetterliego. Za nią poszły Austro-Węgry w roku 1872, uzbirającą żandarmerję w repetyerki wynalazku Wiedeńczyka, Fruhwirtha. W roku 1878 uzbrowiła Francja swoją piechotę morską, a w roku 1882 Austro-Węgry żandarmerję w Bośni w repetyerki porucznika artylerji, Kropatschka. Francja robi obecnie próby z karabinami Spytalskiego i Vetterliego. Szwecja od roku 1881 z karabinem Jarmana, gdy Ameryka chwycie się jeszcze w wyborze pomiędzy karabinami Leego, Chaffee-Rencoga i Hotchkissa. W Moskwie wprowadzono jeszcze w roku 1878 obok odtłocówki Berdana w całej piechocie i kawalerji szybkostrzelny karabin Krnki; Włochy zdają się chcieć przyjąć system Beroldo Vetterliego, podczas gdy Austro-Węgry i Niemcy zajmują się jeszcze ciągle próbami i studjami.

Istota magazynierki wszystkich zasadza się na tem, że na jednej z tylnych części karabina umieszczona jest jakby w magazynie gotowa do wystrzalu pewna ilość patronów, tak, iż nie potrzeba trwonić czasu na nabijanie, co zwiększa znacznie szybkość strzałów. Magazyn na patроны mieści się w przednicy pod lufą lub po jej stronie prawej, albo może się znajdować w kolbie. Może on być także zupełnie osobnym rezerwwarem, który nosić może żołnierz w patronaszu lub w rzemieniu, a dołączając do karabina w potrzebie, jak to się praktykuje przy karabinach Krnki i amerykańskich patronblokach, lub też wsuwany bywa w karabin jako czynnik samoiestny, jak to ma miejsce przy systemie Leego.

Zawyczał jest magazyn z kruszcem lub jak u Vetterliego, jest on wydrążony w drewnie przedni-

Dziewczyna z gór.

Nowela PAWŁA HEYSEGO.

(Ciąg dalszy.)

Filippo wszedł do izby wskazanej i zasunął drzwi za sobą, ale na chwilę przystanął przy drzwiach, aby postuchać, co robi Fenice. Nie słyszał nic prócz niespokojnego rzucania się śpiącego konia w stajni i świstu wiatru, który śnać na dworze ostatnie mgły rozwiewał, bo księżyc blyszczał wspaniale na niebie i oświecił jasno izbę, gdy Filippo z otworu w murze, mającego przedstawiać okno wyciągnął snop trawy zeschłej. Teraz widział, że znajduje się w sypialni dziewczycy. W rogu stało wazkie, czysciuchne jej łóżko, obok niezamknięta komoda, stół i mała ławka drewniana. Ściany zawieszono były obrazami świętych, a obok drzwi pod krucyfiksem wmurowany kościółek z wodą święconą.

Usiadł na twardem łożu i czuł, że w piersi wre mu burza. Kilka razy arwał się, aby wybieść i powiedzieć, że zadał jej ranę tylko dla uleczenia. Ale później tupnął nogą, niezadowolony ze swego wzruszenia. — To jedyna rzecz, która mi pozostaje — mówił do siebie — jeżeli zbrodnia i przekleństwo nie ma się pomnożyć jeszcze. Siedm lat! biedne dziecisko!... Grzebień, ozdoby kawałkami kruszcem leżały na stole. Mechanicznie chwycił go w rękę. I przyszedł mu znowu na myśl jej biny włos, i śliczna szyja, na którą spływał, szlachetne czoło, w oko którego się okręcał i smagle jej nstę. Rzucił grzebień do komody, w której spotrzągl skuteniki i chusteczki złożone porządnie. Powoli zasunął szufladkę i odszedłszy znow do okna patrzył w dal.

Iżba leżała z tylnej strony domu i żadna z chat wioski nie zastaniała widoku na majestatycznie

cznie popękane wyżyny. Naprzeciw za przepaśćą wznosiła się naga skała, oświetlona księżycem, który stał teraz widocznie nad domem. Na lewo wita się ścieżka schodząca w dolinę. Pomiedzy skałami chwiały się sosna z obażonemi gałązkami, zresztą ziemię pokrywała tylko krótka trawa, wystrelająca tylko gdzieniegdzie w krzak bujniejszy.

— W istocie — rzekł do siebie — to zapamiętnie trudno o tem, co się kiedyś kochało — Chciałbym, aby było inaczej! Tak, zaprawdę, ona by była dobrą dla mnie żoną i kochałaby mnie więcej, aniżeli stroje, chodzenie na spacer, lub szepty panicyków. Jakby się zdmwił mój Marco, gdybym nagle z pięknią żoną wrócił z podróży! Nawet nie potrzebaby było zmieniać pomieszkania. Te pustki i tak były mi przykre. A dla mnie starego samotnika byłoby rozkosznem rozerwać się czasem przy usmiechu dziecka. — Eh, głupstwo, głupstwo, Filippo. — Cóż to biedne dziecisko ma robić, jako wdowa w Bolonii! Nie, nie, nic z tego! Nie dotaczać mi nowych zbrodni do dawnych! Muszę wstać o godzinie wcześniej, obudzić ludzi moich i wykraść się zanim się obudzą mieszkańcy Treppi.

Chciał właśnie odejść od okna i rozłożyć zmęczone członki, gdy zobaczył jakąś postać kobiecą, wychodzącą z cieniów domu na miejsce oświecone księżycem. Nieogładnęła się, ale niewątpił, że to była Fenice. Szybkim krokiem choć spokojnym oddaliła się od domu drogą, którą prowadziła w dolinę. Mróz przerażenia wstrząsnął nim, bo w tej chwili przeszła mu myśl, że Fenice chce sobie odebrać życie. Bezmyślnie skoczył ku drzwiom i gwałtownie szarpnął zasuwkę. Ale wszystkich jego wysiłk. Zimny pot oblał mu skronie, krzyczał z całych sił, bit nogami i rękami w drzwi, ale daremnie. Zmęczony odstąpił w końcu od drzwi i pobiegł napórót do okna. Już jeden z kamieni uległ jego wściekłemu usiłowaniam, otwór stał się szerszy, gdy nagle zobaczył dziewczynę powracającą do chaty. Niosła coś w ręku, czego przy niepewnem świetle księżycza rozpoznać nie

mógł, zobaczył tylko jej twarz poważną i zamyślą, ale bez najmniejszego śladu namietności. Nie spojrziała nawet w stronę okna i znikła w cieniu.

Stał jeszcze i oddychał ciężko w skutek zmęczenia i przestachu, gdy nagle usłyszał skomlenie i wycie starego psa. Co to być mogło? Zagadka intrygowwała go coraz więcej, wadał głęboko głowę w otwór, ale nie widział nic, prócz o-kolicy górskiej, spijającej w cieniach noey. Nagle odezwała się krótka, przeraźliwie wycie, później jak przytłumiony psa, a potem cizsza przez całą noc, przerwana tylko zamknięciem drzwi i krokami dziewczyny, które głośno odbijały się po skalistej drożynie. Daremnie stał czas długi przy zamkniętych drzwiach, słuchał, prosił, pytał i zaklinał dziewczynę o słów kilka — nikt się nie odezwał. Rzucił się więc na łożo w gorące prawie i leżał czuwając i myśląc, aż do chwili gdy po północy zaszedł księżyc, a zmęczenie opanowało burzliwe jego myśli.

Był zmrok, kiedy się obudził, ale przetarższy oczy poznął Filippo, że to nie brask przed wschodem słońca. Z jednej strony doleciał przed błąd promieni słońca, a wkrótce przekonał się, że otwór w murze, który był pozostał pusty teraz znow zamknięty był zwojem suchej trawy. Wyciągnął ją, a cały żar poraunego słońca uderzył go w oczy. W największym gniewie na przemietników, na sen swój a najwięcej na dziewczycę, któremu przypisywał ten podstęp, podszedł natychmiast do drzwi, których zasuwka teraz łatwo się odemknęła i wszedł do przyległej izby.

Zastał samą Fenice, siedzącą obojętnie przed kominkiem tak, jakby odatawa na niego czekała. W twarzy jej nie było śladu wczoraszkiej burzy, ani znaku jakiegokolwiek żalu.

— Tyś tak urządziła, że zaspał oznaczoną godzinę! — zapytał groźnym tonem.

— Ja — odpowiedziała obojętnie. — Byłeś słoty. Przyjdiesz i tak dość wcześniej do Pistoji. Waszakę dopiero po południu masz się spotkać z tymi zbrojcami?

— Nie prosiłem cię o to, abyś się troszczyła o moje znezczenie. Cigleć więc będziesz mi się narzucać? To ci nic nie pomoże. Gdzie moi ludzie?

— Odeszli. — Odeszli? Czy masz mię za dziecko? Gdzie oni są? Przecieć nie odeszli, nie wiazywazy zaplatyli — I poszedł do drzwi, chcąc ich poszukać.

Fenice siedziała nieruchoma i rzekła obojętnym tonem: — Ja zapłaciłam ich; powiedziałam, że musisz się wyspać, a ja sama cię powiodę. Zapas wina się skończył, muszę kupić świeżego o godzinę drogi przed Pistoją.

Gniew nie pozwolił mu dobyć słów przez chwilę.

— Nie! — wykrzyknął nareszcie — z tobą nigdy! Ah, podstępna gadzino! W istocie to śmieszne, że ci się zdaje, iż podstępami swemi mi usidlisz. Teraz bardziej rozdziceni jesteśmy niż przedtem. Gardzę tobą, bo mię uważasz za tak głupiego i nikczemnego, że takim sztuczkom nie gnieję! Z tobą nie pójdę! Daj mi którego ze swych parobków, a tu — masa wydane na przemietników pieniądze!

Rzucił jej sakiewkę i otworzył drzwi, aby samemu przewodnika.

— Nie lndź się na próżno — rzekła — z parobków nie znajdziesz żadnego. Wszyscy poszli w góry, a w całym Treppi nie ma nikogo, coby ci mógł usłużyć. Same kaleki, starce i dzieci, którzy potrzebują opieki. Jeżeli mi nie wierzyzes — zobacz!

— A zresztą, — ciągnęła dalej, widząc, że stanął na progu odwrócony od niej, — dla czego ci się zdaje moje przewodnictwo tak niebezpiecznem i niemożebnem? Miałam w nocy sen, z którego widzę, żeś ty nie dla mnie. Prawda, że mi jest przyjemnie teraz z tobą i chciałabym kilka godzin jeszcze przepędzić razem, ale czyż dla tego mam cię zdobywać podstępem? Jesteś wolny zupełnie. Możesz mię opuścić, kiedy ze-

chcesz a iść na śmierć lub życie. Jeżeli tak urządziła, ażeby iść z tobą jeszcze kawatek drogi, to przysięgam ci, jeżeli cię to uspokoi, że to będzie dość nie wielki kawatek drogi, że to potrawa tylko tak długo, poki sam nie będziesz mógł iść dalej. Bo jeżelibyś sam poszedł, wkrótce mógłbyś zabłądzić tak, że nie wiedziałbyś czy iść w tył, czy na przód. Smissz przecieć to wiedzieć z pierwszej podróży swej w góry.

— Przeklecił! — mruzczał Filippo i zagryził usta. Widział jednak, że słonec szło coraz wyżej, a zresztą czegoż naprawdę miał się obawiać? Zwrócił się ku niej i chciał z jej oczu wyczytać, czyli nie kryje się fałsz jaki po za temi słowami. Zdawało mu się w istocie, że stała ona się od wczoraj jakąś inną i pewien rodzaj niezadowolonia opanował go, że ów napad wczorazyj był bolesnej namiętności przeszedł tak rychło. Patrzył na nią chwilę, ale zachowanie się jej nie dało powodu do nieufności.

— Jeżeli w istocie stałaś się tak rozsądną, — rzekł sucho, — więc niechaj i tak będzie. Pójdźmy!

Nie dając znaku jakiegokolwiek radości, wstała Fenice i reakta:

— Naprzód jeść będziemy; w górach nic nie znajdziemy.

Postawiła przed nim półmisek i dzban i jadła sama stojąc przy kominku, ale wina nie kosztowała i kropli. On, aby się przedję załatwić, zjadł parę łyżek, wychylił wino do dna i zapalił cygaro od węgli na kominku. Podczas tego ani razu nie spojrzzał na nią, a kiedy nareszcie przypadkowo, w chwili, gdy stanęła obok, popatrzył w jej twarz, zobaczył dziwny rumieniec na jej twarzy i jakiś niby triumf w jej oczach. Wstała szybko, chwyciła dzbanek i jednym rautem o kamienną podłogę roztrzaskała go na drobne kawałki.

— Od kiedy go twoje usta dotknęły, — rzekła, — nikt więcej jeść pić nie będzie!

(C. d. n.)

